

KRIŽEVAČKA PREPARANDIJA (1920.-1965.)

TEREZIJA HORVAT

Alberta Štrige 5, HR - 48260 Križevci

Nosim u sebi poruku usvojenu u ovoj školi koju rado prenosim: Istinski učitelj nije onaj koji ima najviše znanja, nego onaj koji navede najviše drugih da steknu istinsko znanje.

(V. Puževski)*

Knjiga o Učiteljskoj školi u Križevcima, od milja nazivanoj i Križevačka preparandija, predstavljena je križevačkoj i široj javnosti u Križevcima 22. lipnja 2002. na susretu generacija bivših učenika. Tiskana je u povodu 80. obljetnice osnivanja Škole i 750. obljetnice proglašenja Križevaca slobodnim kraljevskim gradom, a u izdanju Hrvatskog pedagoško-književnog zbora, Ogranak Križevci. Tom prigodom je otkrivena Spomen-ploča na zgradi bivše Učiteljske škole, danas zgradi Osnovne škole Ljudevita Modeca.

Urednik knjige je prof. dr. Valentin Puževski, bivši đak, zatim profesor i direktor Škole, a danas poznati i priznati pedagoški stručnjak i jedan od najboljih poznavatelja rada ove prosvjetarske ustanove kao i prosvjetarskog života u ovom našem kraju. Zaslužan je i za okupljanje bivših učenika i profesora te poticanje da pišu o školi, njenoj posebnosti, o svojim osjećajima i postignućima, kako bi ostao pismeni trag o njenom djelovanju, o njezinim profesorima i učenicima. I ne samo njima. *Knjiga je posvećena svim učiteljima koji su u školovanju svoga naroda dali sve svoje ljudske i stvaralačke snage od početka pismenosti u Hrvata do danas, kako piše u Posveti.*

Djelovanje ove odgojno-obrazovne ustanove prikazano je u nekoliko cjelina monografskih obilježja. Najviše prostora zauzima prikaz povijesnog razvoja i djelovanja i to od osnivanja Kraljevske učiteljske škole u Križevcima 1920. pa do njenog ukinuća 1965. godine. Istaknute su zasluge križevačkog učiteljstva i križevačkih građana za njeno otvaranje. Spominju se i zasluge nekih domaćih sinova s jakim intelektualnim sposobnostima poput Franje Markovića, Ljudevita Modeca, dr. Dragutina Grdenića i drugih.

U prikazu trnovitog puta kojim je Križevačka preparandija prolazila, spominju se njeni zaslužni djelatnici, između ostalih dr. A. Cividini, a posebno profesor Herman Vidaković i njegove zasluge za ponovno otvaranje Škole u vrijeme Drugog svjetskog rata (1941. g.). Njihovo znanstveno i pedagoško djelovanje nije dovoljno istraženo i nepravedno su zapostavljeni. Dobro je prikazano ozračje u kojem su radili i stvarali profesori i njihovi učenici. Istaknuto je značenje Škole za grad i cijelu sjeverozapadnu Hrvatsku u osposobljavanju generacija i generacija učitelja za njihov rad u osnovnim školama. Nažalost, odlukom republičkih vlasti, Škola je prestala radom 1965. godine. Šteta!

U poglavljima o postignućima profesora i učenika te njihovim sjećanjima saznajemo da su mnogi đaci - kasnije istaknuti prosvjetni djelatnici, magistri i doktori znanosti, umjetnici i intelektualci - svoje početničke korake započeli u ovoj školi.

O svojim doživljajima i sjećanjima pisali su mnogi na dojmljiv način npr.:

Iz naše su Škole izlazili za učiteljski poziv oduševljeni ljudi...

Učili su nas voljeti i raspoznavati ljepote življenja, a posebice tome da mi, budući učitelji znamo uvažavati svoje učenike kao osobe...

Zanimljiv je i podatak o bivšoj učenici Nevenki Oštrić-Ritterman, pripadnici prve generacije učenika koja se danas, u 99. godini života, još sjeća svog razrednika dr. Cividinija i recitira svoje pjesme.

Primjetni su i neki manji nedostaci, poput grafičkih i jezičnih, ali o tome drugom prigodom.

I na kraju, kao što je na predavljanju knjige u Školskom muzeju u Zagrebu u rujnu 2002. rekao dr. I. Dumbović, jedan od recenzenata, hrvatska povijest školstva dobila je još jednu knjigu o školi kakva bi trebala biti, a studenti pedagoških akademija štivo iz kojeg će učiti kako se postaje dobar učitelj.

* Križevačka preparandija, Križevci 2002: 258.